

*Ομιλία της βουλευτού Αιτωλοακαρνανίας, Νίκης Φούντα, στην
Ολομέλεια της Βουλής για το σχέδιο νόμου "Νόμος περί
Εξαρτησιογόνων Ουσιών και Άλλες Διατάξεις"*

- Αθήνα, 6 Μαρτίου 2013 -

Κύριε Υπουργέ,
Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι το φαινόμενο της χρήσης των ναρκωτικών συνεχίζει να αποτελεί μάστιγα για την κοινωνία μας, το οποίο πλήττει κυρίως τη νέα γενιά - από τον μαθητή και τον φοιτητή, μέχρι τον άνεργο και τον στρατευμένο νέο -, καθώς εξελίσσεται συνεχώς με την εισαγωγή νέων ειδών ναρκωτικών ουσιών, πιο φθηνών, πιο εξαρτησιογόνων και πιο καταστροφικών για τον ανθρώπινο οργανισμό. Μολονότι, στη χώρα μας η διάδοση των ναρκωτικών δεν παρουσιάζει την ίδια έκταση με άλλες χώρες της Ευρώπης, το πρόβλημα όχι μόνο παραμένει υπαρκτό αλλά αναμένεται και να ενταθεί περαιτέρω εξαιτίας της οικονομικής κρίσης που περιθωριοποιεί μεγάλες ομάδες του πληθυσμού και ιδίως τους νέους, οι οποίοι βρίσκονται πλέον αντιμέτωποι με ποσοστά ανεργίας άνω του 60%. Και όπως γνωρίζουμε πολύ καλά, η ανεργία

είναι μια κατάσταση που μπορεί να εξωθήσει ορισμένους ανθρώπους στα άκρα, στην κατάθλιψη και στον μηδενισμό, με τα ναρκωτικά να φαντάζουν τότε ως ένας ιδανικός τρόπος διαφυγής από την απογοήτευση και το αδιέξοδο.

Το σχέδιο νόμου «Νόμος περί Εξαρτησιογόνων Ουσιών και Άλλες Διατάξεις» που συζητούμε σήμερα, οδηγεί το υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο για τα ναρκωτικά προς μια πιο προοδευτική κατεύθυνση, εισάγοντας τρεις βασικές μεταρρυθμίσεις:

- Πρώτον, μετριάζει τον έντονα κατασταλτικό χαρακτήρα της εθνικής νομοθεσίας σε ότι αφορά ορισμένες κατηγορίες αδικημάτων που σχετίζονται με τα ναρκωτικά, διότι υπήρχε σημαντική δυσαναλογία ως προς την βαρύτητα των ποινών για κάποια αδικήματα σε σύγκριση με άλλες ευρωπαϊκές νομοθεσίες. Στο πλαίσιο αυτό, αποκαθίσταται αρκετά η αναλογικότητα σε διάφορες ποινές, αντιμετωπίζονται με μεγαλύτερη επιείκεια οι πιο ελαφριές περιπτώσεις, ενώ περιλαμβάνονται και ευεργετικές ρυθμίσεις για τους εξαρτημένους δράστες. Ωστόσο, η νομοθεσία αυστηροποιείται σε αρκετά σημεία, όπως π.χ. στην περίπτωση των εμπόρων ναρκωτικών, στους οποίους θα μπορεί να επιβάλλεται πλέον ακόμη και η ποινή της ισόβιας κάθειρξης.
- Δεύτερον, καθιερώνει έναν εναλλακτικό δρόμο θεραπείας και απεξάρτησης για τους εξαρτημένους δράστες, κατηγορούμενους ή καταδικασμένους για παραβάσεις του Νόμου περί ναρκωτικών, οι οποίοι θα μπορούν πλέον να παρακολουθούν θεραπευτικά προγράμματα απεξάρτησης σε

όλα τα στάδια της ποινικής διαδικασίας, δηλαδή και εκτός και εντός των σωφρονιστικών ιδρυμάτων. Στο ίδιο πλαίσιο, το σχέδιο νόμου εισάγει έναν νέο και πιο ορθό τρόπο διάγνωσης της εξάρτησης που θα λαμβάνει υπόψη περισσότερους παράγοντες απ' ό,τι στο παρελθόν, στη βάση δηλαδή όχι μόνο μιας απλής πραγματογνωμοσύνης αλλά και άλλων ευρημάτων και πιστοποιήσεων από αναγνωρισμένες υπηρεσίες, όπως φορείς απεξάρτησης, φορείς κοινωνικής στήριξης, νοσοκομεία, κτλ. (άρθρο 30).

- Τρίτον, εγκαθιδρύει έναν πιο ολοκληρωμένο μηχανισμό άσκησης εθνικής πολιτικής για τα ναρκωτικά (άρθρα 48, 49, 50) ο οποίος θα αποτελείται: Από την μία πλευρά, από την *Διυπουργική Επιτροπή για το Εθνικό Σχέδιο Δράσης κατά των Ναρκωτικών*, που θα είναι υπεύθυνη για την έγκριση του εθνικού σχεδίου δράσης, το συντονισμό των αρμόδιων υπηρεσιών και την παρακολούθηση εφαρμογής της εθνικής πολιτικής για τα ναρκωτικά. Και από την άλλη, από τον *Εθνικό Συντονιστή για την Αντιμετώπιση των Ναρκωτικών* που έχει πενταετή θητεία και την *Εθνική Επιτροπή Σχεδιασμού και Συντονισμού για την Αντιμετώπιση των Ναρκωτικών* – στην οποία θα συμμετέχουν εκπρόσωποι όλων των εμπλεκόμενων υπουργείων και φορέων – με αρμοδιότητα την εκπόνηση του εθνικού σχεδίου δράσης και τον συντονισμό των διαφόρων δράσεων και προγραμμάτων εκ μέρους των συναρμόδιων υπουργείων.

Όλες αυτές οι αλλαγές είναι πολύ θετικές αφού, μεταξύ άλλων, ενσωματώνουν τη σύγχρονη αντίληψη για την καταπολέμηση της

χρήσης των εξαρτησιογόνων ουσιών, σύμφωνα με την οποία αφενός οι χρήστες πρέπει να αντιμετωπίζονται σαν ασθενείς που χρειάζονται θεραπεία και όχι σαν εγκληματίες και, αφετέρου, η απεξάρτηση θεωρείται ως εργαλείο για την απεμπλοκή του χρήστη από την παραβατικότητα.

Παρόλα αυτά, ίσως πρέπει να μας προβληματίσει το γεγονός ότι το συγκεκριμένο σχέδιο νόμου δεν κατάφερε τελικώς να προχωρήσει λίγο παραπέρα σε ότι αφορά την αντιμετώπιση της προμήθειας, κατοχής και χρήσης ναρκωτικών σε ποσότητες που δικαιολογούνται μόνο για ατομική χρήση και, βεβαίως, αναφέρομαι στο άρθρο 29 και στο μεγάλο ερώτημα της «ποινικοποίησης ή αποποινικοποίησης». Το ζήτημα είναι καίριο, αν αναλογιστεί κανείς τον μεγάλο αριθμό χρηστών κάνναβης ανάμεσα στον γενικό πληθυσμό και κυρίως στους νέους, σε εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο. Ειδικότερα, σε ότι αφορά την Ελλάδα, έχει ενδιαφέρον να μελετήσουμε τα αποτελέσματα της πανελλήνιας έρευνας για τη χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών στο σχολικό πληθυσμό (γνωστή και ως έρευνα *ESPAD*), η οποία πραγματοποιήθηκε το 2011 από το Ερευνητικό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο Ψυχικής Υγιεινής σε συνεργασία με τον ΟΚΑΝΑ, περιλαμβάνοντας 676 σχολικές μονάδες και συνολικά 37.000 μαθητές και μαθήτριες ηλικίας 13-19 ετών.

Αναλυτικότερα, η έρευνα έδειξε ότι:

- Ένας στους επτά μαθητές έχει κάνει χρήση (έστω και μία φορά) κάποιας παράνομης ουσίας, κυρίως κάνναβης. Μάλιστα, η πλειονότητά τους έχει επαναλάβει την χρήση.

- Ο αριθμός όσων μαθητών έχουν κάνει χρήση αυξάνεται σημαντικά με την ηλικία, αφού στην ηλικία των 17-18 ετών, χρήση κάνναβης τον τελευταίο χρόνο έχει κάνει ο ένας στους επτά μαθητές (αριθμός που αντιστοιχεί σε ποσοστό 13,6%), ενώ τον τελευταίο μήνα το 8%. Σε ότι αφορά την ηλικία των 13-14 ετών, χρήση κάνναβης έστω και μία φορά έχει κάνει το 2,6% των αγοριών και το 0,9% των κοριτσιών.
- Διαχρονικά, από το 1984 έως το 2011 που πραγματοποιείται η συγκεκριμένη έρευνα, έχει σχεδόν τριπλασιαστεί η χρήση ναρκωτικών στους μαθητές (από 6% το 1984, σε 15,3% το 2011), ενώ επιπλέον η συστηματικότερη χρήση αυξάνεται περισσότερο από την δοκιμή.

Από τα παραπάνω στοιχεία, αλλά και από άλλες παρόμοιες έρευνες, γίνεται αντιληπτό ότι ο ιδιαίτερα κατασταλτικός χαρακτήρας της νομοθεσίας για τη χρήση των ναρκωτικών ουσιών δεν εμποδίζει την αύξηση του αριθμού των χρηστών ανάμεσα στους νέους, τουλάχιστον σε ότι αφορά την περίπτωση της κάνναβης. Στο πλαίσιο αυτό εκτιμάται ότι η πρόβλεψη του άρθρου 29 για επιβολή ποινής φυλάκισης έως 5 μήνες σε όποιον προμηθεύεται ή κατέχει ναρκωτικές ουσίες σε ποσότητες που δικαιολογούνται μόνο για την ατομική του χρήση ή κάνει χρήση αυτών, δεν θα έχει κάποιο ουσιαστικό αποτρεπτικό αποτέλεσμα. Αντιθέτως, πρέπει να έχουμε πάντοτε στο νου μας ότι οι νέοι, και κυρίως οι έφηβοι, έλκονται ιδιαιτέρως από την «μαγεία του απαγορευμένου». Παρόλα αυτά, αποτιμώνται θετικά οι παράγραφοι 2 και 3 του άρθρου 29, βάση των οποίων το δικαστήριο μπορεί να αφήσει ατιμώρητο τον δράστη εάν κρίνει ότι η συγκεκριμένη «αξιόποινη» πράξη ήταν

συμπτωματική, ενώ και οι ποινές που εμπίπτουν στο εν λόγω άρθρο δεν καταχωρούνται στο ποινικό μητρώο των δραστών και έτσι αποφεύγεται ο «στιγματισμός».

Σε κάθε περίπτωση, πιστεύουμε ότι ο περιορισμός του φαινομένου της χρήσης εξαρτησιογόνων ουσιών στον νεανικό πληθυσμό απαιτεί όχι μόνο τη διαμόρφωση του κατάλληλου νομοθετικού πλαισίου με την υιοθέτηση καλών παραδειγμάτων από τη διεθνή εμπειρία, αλλά και την προώθηση ενεργών παρεμβάσεων πρόληψης στο σχολείο, στην οικογένεια και στους χώρους ψυχαγωγίας. Δράσεις οι οποίες, όμως, δεν θα επικεντρώνονται μόνο στην πληροφόρηση, αλλά θα θέτουν στο στόχαστρο και τις αντιλήψεις περί «κανονικού», αφού όπως έχουν δείξει πολλές κοινωνιολογικές μελέτες, οι παρακινδυνευμένες συμπεριφορές των έφηβων – όπως η ανεξέλεγκτη κατανάλωση ναρκωτικών και αλκοόλ ή η επικίνδυνη οδήγηση – οφείλονται συχνά στην αυξημένη ευαισθησία των εφήβων στην γνώμη των άλλων και στις αντιλήψεις περί «κανονικού», και τείνουν να εκδηλώνονται σε συγκεκριμένα κοινωνικά πλαίσια.

Ανακεφαλαιώνοντας, το σχέδιο νόμου «Νόμος περί Εξαρτησιογόνων Ουσιών και Άλλες Διατάξεις», είναι ένα νομοθέτημα που κινείται προς τη σωστή κατεύθυνση, αφού προωθεί ένα ηπιότερο πλαίσιο ποινών, ενώ παράλληλα προάγει την «αποστιγματοποίηση» των εξαρτημένων ατόμων και την αντιμετώπισή τους ως ασθενείς και όχι ως άτομα με παραβατική συμπεριφορά. Ωστόσο, χρειάζεται να γίνει πολύ δουλειά ακόμη ούτως ώστε να πεισθούν όλοι οι πολίτες ότι το πρόβλημα των ναρκωτικών δεν συνδέεται μόνο με περιθωριακές

ομάδες ανθρώπων και «κακοποιά στοιχεία», αλλά αφορά την κοινωνία στο σύνολό της, με πολυεπίπεδες επιπτώσεις και έντονα χαρακτηριστικά κοινωνικής διαστρωμάτωσης. Μόνο εάν αυτή η αντίληψη γίνει ευρέως αποδεκτή θα αντιμετωπιστεί αποτελεσματικά το πολυσύνθετο κοινωνικό πρόβλημα των ναρκωτικών.